

Jezioro Schodno (fot. J. Bark)

Aby chronić jeziora Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, nie dopuścić do pogorszenia obecnego stanu wód i zachować czyste wody dla przyszłych pokoleń, należy propagować i stosować zalecenia takie jak np.: porządkowanie gospodarki ściekowej, zwłaszcza na obszarach sezonowo intensywnie wykorzystywanych rekreacyjnie; rozbudowa, modernizacja i regularny monitoring sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków; rozsądne stosowanie nawozów na terenach przyjeziornych; zachowanie naturalnej roślinności przybrzeżnej; ograniczanie sztucznego zanieczyszczenia ryb przez wędkarzy (zwłaszcza podczas regularnych gdzieś indziej amatorskich zawodów wędkarskich). Natomiast najważniejszym „narzędziem” ochrony jezior WPK jest edukacja ekologiczna społeczeństwa - konieczna do ograniczenia zaśmiecania brzegów, zrzutu nieczystości czy traktowania zbiorników wodnych jako wysypiska śmieci. Wszyscy w różnym zakresie korzystamy z zasobów wód powierzchniowych i każdy z nas powinien mieć świadomość, że jako indywidualny użytkownik ma wpływ i jest odpowiedzialny za stan czystości naszych jezior i rzek. Dopuszczenie do nadmiernej eutrofizacji czy zanieczyszczenia jeziora nie pozwala na jego rekreacyjne czy gospodarcze wykorzystanie, a niekorzystny stan wód może być trudny, a nawet niemożliwy do odwrócenia.

Efekty nadmiernej eutrofizacji - zielonkawa woda i masowe zakwity glonów na jeziorze Jezioro we Wdzydzach

Szkic hydrograficzny WPK i otuliny

- Oznaczenia:
- a granica WPK,
 - b granica otuliny,
 - c główne działki wodne,
 - d sieć rzeczna,
 - e jeziora.

Źródło:

Lange W., Borowiak D., Maślanka W., Licbarski P., 1998, „2. OPERAT HYDROLOGICZNY WDZYDZKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO”; PLAN OCHRONY WDZYDZKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO ETAP 2

WDZYDZKI PARK
KRAJOBRAZOWY

Ochrona jezior

Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

ODDZIAŁ WDZYDZKI PARK KRAJOBRAZOWY

ul. Świętojańska 5E, 83-400 Kościerzyna

tel. 58 686 82 73

www.wdzydzkipark.pl, e-mail: wpk@pomorskieparki.pl

JEDNOSTKA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

REZERWAT BIOSFERY
BORY TUCHOLSKIE

Ochrona jezior

Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego

Jednym z największych walorów krajobrazowych, przyrodniczych i turystycznych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego są jeziora. Jest ich 53, a także około 100 mniejszych niż 1 ha zbiorników wodnych zwanych „oczkiem”. Z kolei w otulinie naliczono 51 jezior i około 50 „oczek”. Wśród nich dominujące znaczenie ma Zespół Jezior Wdzydzkich (Wdzydze, Radolne, Gołuń, Jelenie), którego powierzchnia stanowi 76% ogólnej powierzchni wodnej, a objętość aż 91% całości zasobów wszystkich zbiorników. Jego ryzny rozciągają się w dwóch kierunkach – południkowym na 11 km i równoleżnikowym na 9 km, o łącznej powierzchni 1455,6 ha. Ze względu na swą geometrię (kształtem przypomina krzyż) i rozmiary stanowi unikat na Niżu Polskim. Najgłębsze z jezior WPK to Wdzydze, którego maksymalna głębokość wynosi 72 m, co stawia je pod tym względem na szóstym miejscu w Polsce.

Jeziora mają duże znaczenie dla życia i działalności człowieka. Korzystnie wpływają na klimat przylegających terenów, są naturalnymi zbiornikami retencyjnymi, wyrównują stan wód połączonych z nimi innych zbiorników i cieków. Stanowią siedlisko życia wielu rzadkich oraz chronionych gatunków flory i fauny oraz źródło zaopatrzenia w wodę, zarówno pitną, jak i dla celów przemysłowych czy rolniczych. Są podstawą rybactwa śródlądowego, szlakami komunikacyjnymi i obiektami służącymi do wypoczynku, wędkowania, kąpeli, nurkowania, aktywnej turystyki i rekreacji czy uprawiania sportów wodnych.

Głównym czynnikiem, także dla określenia stanu ekologicznego zbiornika, na podstawie którego klasyfikujemy jeziora, jest troficzność wód, czyli ich zasobność w pierwiastki biogenne decydujące o żyzności wody. Na tej podstawie wyróżniamy następujące typy troficzne jezior:

Jezioro Gołuń (fot. J. Bork)

- **Jeziora oligotroficzne** - ubogie w substancje odżywcze, duża zawartość tlenu, przezroczystość do kilkunastu metrów, szybki rozkład materii organicznej, roślinność słabo rozwinięta; z reguły jeziora lobeliowe bardzo wrażliwe na antropopresję, uznawane za niezwykle cenne i chronione; np. jezioro Długie, Wielkie Oczko czy Głębobczko
- **Jeziora mezotroficzne** - średnio zasobne w substancje odżywcze, mniejsza zawartość tlenu, pas roślinności brzegowej przeważnie dobrze rozwinięty, gromadzenie się materii organicznej na dnie; np. jezioro Strupino, Białe czy Mieliste
- **Jeziora eutroficzne** - bogate w substancje pokarmowe, mała przezroczystość wody (1-3 m), ubogie w tlen (przy dnie jego deficyty), często występują okresowe zakwity planktonu roślinnego, gromadzenie sporych ilości materii organicznej w osadzie; np. jezioro Gołuń, Jelenie, Radolne

Jeziora Cheb i Strupino (fot. W. Zdunek)

Jezioro Wielkie Oczko (fot. W. Zdunek)

- **Jeziora dystroficzne** - ubogie w substancje odżywcze, znikoma produkcja biologiczna, mała przezroczystość, charakterystyczna barwa (od żółtej do brunatnej), niedobór tlenu, duża miąższość osadów, rozrastanie się roślinności brzegowej, dno na całej powierzchni porośnięte jest roślinnością; np. jezioro Zmarłe, Motowężę, Syconki czy Lipionko.

Szczegółowe badania fizyczno – chemiczne wód wybranych jezior z terenu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i otuliny, zlecone przez Park w 2017 i 2018 r. specjalistom w zakresie limnologii z Uniwersytetu Gdańskiego, pozwoliły dokładnie poznać ich stan troficzny i ekologiczny.

Główne czynniki wpływające na czystość i trofnię jezior WPK to cechy charakterystyczne i morfometryczne zbiorników i ich zlewni (np. powierzchnia, głębokość i pojemność misy jeziornej, długość linii brzegowej, ukształtowanie terenu i powierzchnia zlewni, obecność sieci rzecznej, przepływowość lub bezodpływowość jeziora, tempo mieszania i wymiany wód, grubość osadów dennych czy warunki tlenowe), **a także czynniki antropogeniczne** wynikające ze sposobu użytkowania obszarów w zlewni (np. gospodarka rolna lub leśna, zabudowa mieszkalna i rekreacyjna, lokalny przemysł, oczyszczalnie ścieków), co wiąże się z przyspieszaniem procesu eutrofizacji na skutek dostawy zewnętrznej materii organicznej do wód powierzchniowych i podziemnych.

Większość przebadanych jezior to jeziora eutroficzne. Najniższe poziomy trofii i dobry stan wód wykazują np. jeziora Wdzydze, Gołuń, Osty czy lobeliowe Drzędno. Większa żyzność i umiarkowany stan cechuje np. jezioro Słupino, Cheb czy Schodno.

Natomiast najlepsze warunki i czystość wód występuje w jeziorach o najniższym zaawansowaniu trofii, np. Strupino, Mieliste czy Białe.

Kompleks Jezior Wdzydzkich - czyste wody sprzyjają aktywnemu wypoczynkowi i rekreacji (fot. J. Bork)